
Lausunto työryhmämietintöön hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamisesta

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä?
Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Markkinakartoitus (65§)

Hankintayksikön on olennaista tuntea markkinaa ja mietinnössä on tehty näkyväksi markkinakartoituksen merkitys, sen eri toteutustavat sekä ne hankintoja koskevat keskeiset asiat, joita hankintayksiköitä kannustetaan kartoittamaan.

Hankintojen jakaminen osiin (75§) sekä muutoksenhaun kohde ja rajoitukset (146§)

Esitys kannustaa hankintayksikköä arvioimaan hankinnan jakamista osiin. Se lisää hallinnollista taakkaa, kun osiin jaetun hankinnan eri osat kilpailutetaan erillisinä osina ja sopimuksina. Tästä voi aiheutua myös ongelmia erilaisissa rajanvetotilanteissa, kun arvioidaan eri sopimuskumppaneiden velvoitteita ja vastuita kokonaisuudessa. Hankinnan pilkkominen voi myös luoda tilanteita, jossa osat eivät muodosta tarjoajan näkökulmasta kiinnostavaa kokonaisuutta ja tarjouksien saanti vaikeutuu. Kuntaliitto on nostanut esiin myös osiin jakamista koskevasta päätöksestä valittamisen ajankohdan sekä sen, että säännöksen ongelmana on riski merkittävästi lisääntyvästä valitusten määrästä. Huomioitava on myös se, että on epäselvää mikä taho tulkitaan asianosaisasemaan valittajana, jos hankintaa ei ole pilkottu osiin.

Hankinnasta ilmoittaminen (101§)

Esityksen mukaan hankintayksikön tulisi julkaista jälki-ilmoitus kansalliset kynnysarvot ylittävistä hankinnoista ja suunnittelukilpailusta. Tämä muutos lisää työmäärää ja hallinnollista taakkaa.

Hankintamenettelyn keskeyttäminen (125§)

Esityksessä pykälän 1 momenttia muutettaisiin hankinnan keskeyttämistä koskevalta osalta siten, että avoimena menettelynä toteutettu hankinta tulisi keskeyttää, jos hankintayksikkö olisi saanut tarjouskilpailussa vain yhden tarjouksen.

Mikäli hankintayksikkö haluaisi edelleen täyttää hankintatarpeen julkisena hankintana, tulisi järjestää uusi tarjouskilpailu. Mikäli kilpailutuksia joudutaan kilpailuttamaan uudelleen, uudelleenkilpailutuksiin liittyvä työmäärä on merkittävä sekä hankintayksikölle että tarjoajalle.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Sidosyksiköiden vähimmäisomistukseen kohdistuva vaatimus kohtelee erityisen huonosti pieniä kuntia. Kärkölen kunta on perinteisesti hyvin tarkkaan harkiten lähtenyt kuntayhteistyöhön ja varsinkin yhteisomistuksiin.

Jätehuollossa, talous- ja henkilöstöhallinnossa, kirjastopalveluissa ja ICT-palveluissa on katsottu erittäin perustelluksi liittyä yhteen muiden kuntien kanssa korkeiden ammattitaito- ja tehokkuusvaatimusten tavoittamiseksi.

Esitys kategorisesta rajoittamisesta ei ole tarkoituksenmukainen eikä toteuttamiskelpoinen. Esitys on myös perustuslain vastainen (kuntien itsehallinto).

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Voimaan tullessaan esitetty laki vaatisi Kärkölen kunnalta yli kymmenen hengen rekrytointia aloilla, joissa on jo ennestään työvoimapulaa.

Toinen vaihtoehto olisi organisoida yhteistyötä uudelleen siten, että lain vaatimus täyttyisi. Tällä uudella järjestelyllä ei saavutettaisi mitään toiminnallista tai laadullista parannusta kunnan toimintoihin.

Laki vaatisi uusia järjestelyjä, joiden vaikutukset kustannusten nousuun olisivat puolesta miljoonasta eurosta miljoonaan euroon, palvelutuotannon järjestämisen samalla heikentyessä.

Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?

Ensimmäinen toimenpide olisi pyrkiä kaikin keinoin valitusteitse estää lain toimeenpano. Seuraava toimenpide olisi hakea naapurikuntien kanssa keinoja vähentää tämän sääntelyn aiheuttamaa vahinkoa kunnan taloudelle ja palvelutuotannolle. Kolmas toimenpide olisi palkata kuntaorganisaatioon riittävästi henkilöstöä pyrkimyksenä säilyttää edes osittain jätehuolto- ja kirjastopalvelut. Neljäs toimenpide olisi korottaa kunnallisveroa, että kyetään jatkossakin järjestämään kunnan lakisääteinen palvelutuotanto.

Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin)?

Kärkölä on pienenä kuntana riippuvainen yhteisyrityksissä suurempien omistajien päätöksistä. Irtautuminen esimerkiksi yhteisen seudullisen jätehuoltoyhtiön palveluista ja omistuksesta tulisi erittäin kalliiksi. Kunta joutuisi kaikin keinoin hakemaan innovatiivisia ratkaisuja palvelutuotannon laadun ja tehokkuuden säilyttämiseksi.

Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?

Kärkölän kunnan kannalta ei ole tunnistettavissa mitään taloudellisia tai laadullisia hyötyjä. Päinvastoin. Muutos aiheuttaisi kunnalle täysin kestävämmän, hyödyttömän ja kalliin muutosprosessin.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutokseen tarvitaan? Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?

Siirtymäajat ovat täysin riittämättömät. Kunnan joutuessa järjestämään huomattavan osan sisäistä ja ulkoista palvelutuotantoa kokonaan uudelleen on esitetty siirtymäaika riittävä ainoastaan tulevan muutoksen suunnitteluun. Pienen kunnan kannalta esitetty siirtymäaika johtaisi vakaviin heikennyksiin palvelutuotannossa ja kustannusten hallinnassa.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Kokonaisuudessaan tämä rajoituslaki tulisi jättää säätämättä. Tämä uudistus olisi todennäköisesti yhtä suuri menestys kuin taannoin säädetty taksilainsäädäntö. Tästä laista tulisi syvälinen riippakivi vuosiksi eteenpäin nykyisille hallituspuolueille.

Pienten kuntien osalta 10 %:n rajoitus on epäoikeudenmukainen ja ohjaa täysin väärin tavoitteita kuntayhteistyössä. On erinomaisen hyödyllistä, että pieni kunta voi osallistua osaavaan yhteistyöhön isompien kuntien rinnalla. Tarkoituksenmukaista olisi jättää tämä rajoituslaki säätämättä, mutta vähintäänkin säätää mahdollisuus pienille kunnille osallistua pienemmällä, esimerkiksi prosentin omistusosuudella.

Kärkölen kunnanhallitus

Markku Koskinen
pormestari